

VERGİ İNCELEMELERİNDE MÜKELLEF HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

CUMHUR İNAN BİLEN
VERGİ MÜFETTİŞİ

13.02.2014, ANKARA

Sunum Planı

- ❑ Vergi İncelemelerinde Yeni Sistem
- ❑ **Mükellef Haklarının Gözetilmesi, Adil ve Hukuka Uygun Denetim**
- ❑ Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları
- ❑ **Vergi İnceleme Sürecinde Mükellefin Yükümlülükleri**

VERGİ DENETİMİNDE ESKİ DURUM

Maliye
Bakanlığı

Maliye Teftiş
Kurulu

Hesap
Uzmanları
Kurulu

Müsteşarlık

Gelir İdaresi
Başkanlığı

Gelirler
Kontrolörleri

Vergi Dairesi
Başkanlığı

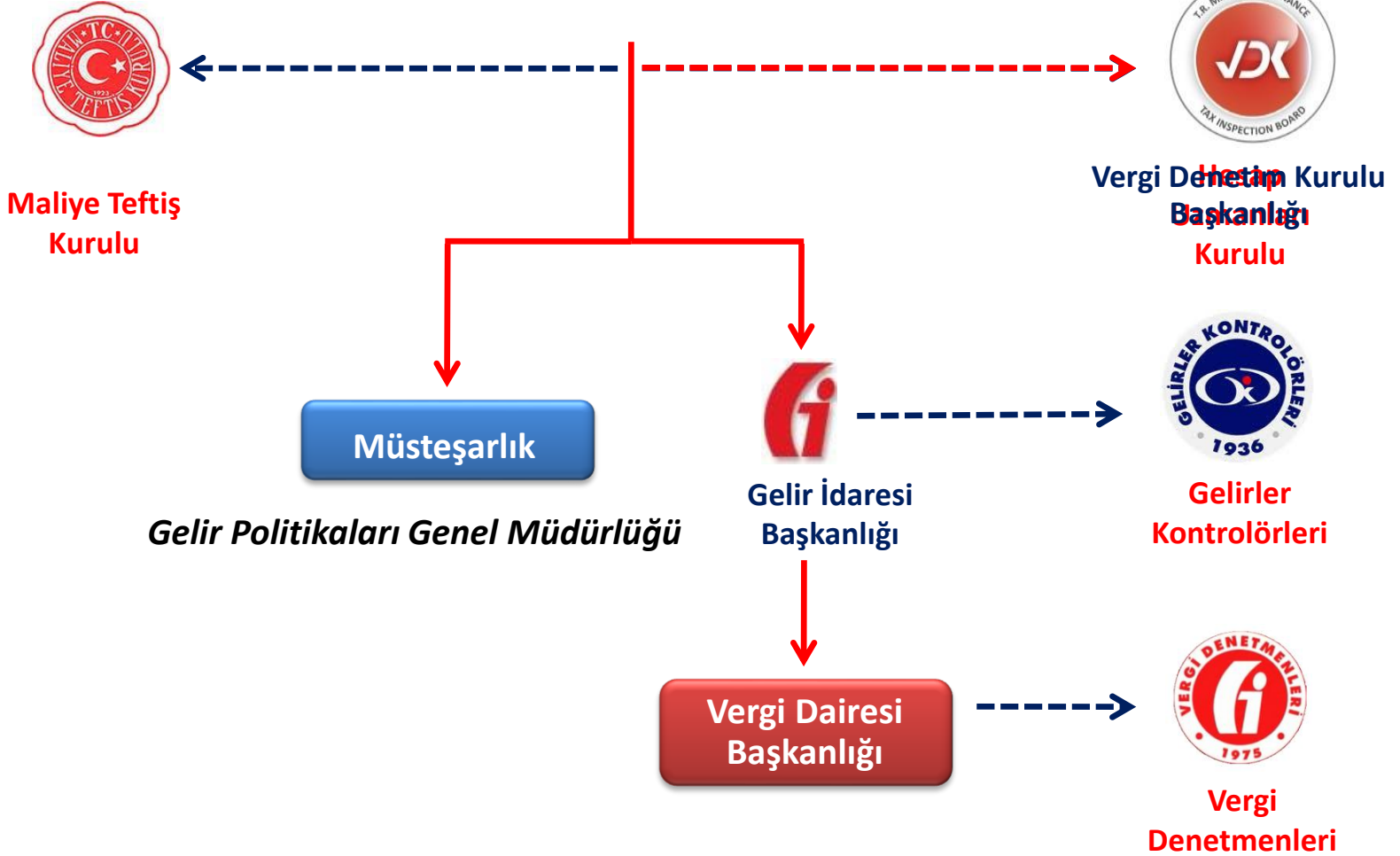

Vergi
Denetmenleri

VERGİ DENETİMİNDE YENİ DURUM

Maliye Bakanlığı

İnceleme İçin Mükellef Seçim Yöntemleri

- Risk Analiz Modeli
- İhbar ve Şikayetlerin Değerlendirilmesi
- İncelemenin Genişletilmesi Talepleri
- Diğer Kurumlardan Gelen İnceleme Talepleri

Vergi İncelemelerinde Yeni Sistem

Vergi incelemesi, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun (VUK'un) 134 ila 141'inci maddeleri arasında düzenlenmiştir.

Vergi İncelemelerinde Yeni Sistem

İki Önemli Değişiklik

- ✓ 23 Temmuz 2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6009 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve KHK'larda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- ✓ 10 Temmuz 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 646 sayılı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı'nın Kurulması Amacıyla Bazı Kanun ve KHK'larda Değişiklik Yapılmasına Dair KHK

Vergi İncelemelerinde Yeni Sistem

6009 Sayılı Kanunun Gerekçesi

Etkin bir vergi denetim sisteminin kurulabilmesi amaçlanmış olup, vergi denetimi düzen ve disiplin altına alınarak vergi denetim birimleri arasında koordinasyon sağlanmak istenmiştir.

Mükellef Haklarını Gözetmek

VUK'un 134. m.'e göre vergi incelemesinden maksat, ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak, tespit etmek ve sağlamaktır.

Mükellef Haklarını Gözetmek

Vergi incelemesi yapılırken mükellefin haklarının gözetilmesi gerekmektedir. Bu hakların gözetilmesi vergi idaresinin mükellefe karşı yükümlülüğüdür.

Adil ve Hukuka Uygun Denetim

Bunun yanı sıra mükellefin de vergi incelemesinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için vergi mevzuatından doğan ödevlerini yerine getirmesi gerekmektedir.

Adil ve Hukuka Uygun Denetim

VDK, vergi incelemesi alanında uygulama birliğini sağlamak, adil ve hukuka uygun bir inceleme sürecinin oluşumuna katkıda bulunmak, tarafların hak ve yükümlülüklerinin çerçevesini net bir şekilde ortaya koymak amacıyla hareket etmektedir.

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

- 1- Vergi İnceleme Elemanının Kimliğini Görme Hakkı
- 2- İnceleme Konusunu ve Kapsamını Öğrenme Hakkı
- 3- İncelemenin Mükellefin İşyerinde Yapılmasını İsteme Hakkı
- 4- Zorunlu Sebepler Nedeniyle İncelemenin Dairede Yapılmasını İsteme Hakkı
- 5- Defter ve Belgelerini İbraz Etmek İçin Ek Süre İsteme Hakkı
- 6- Vergi İnceleme Raporlarının Mevzuata Uygun Olmasını İsteme Hakkı
- 7- İşyerinde Yapılan İncelemelerde Resmi Mesai Saatleri Dışında İnceleme Yapılmamasını İsteme Hakkı
- 8- İncelemenin İşyerinin Faaliyetini Engellememesini İsteme Hakkı
- 9- İncelemenin Her Safhasında Bilgi Alabilme Hakkı
- 10- İhtiyati Haciz Sebebine İtiraz Edebilme Hakkı
- 11- Fiili Envanterin Yapılmasının Gerektirdiği Giderlerin Kendisine Ödenmesini İsteme Hakkı
- 12- El Konulmuş Defter ve Vesikalardan Faydalanma Hakkı
- 13- Arama Kararının Gösterilmesini İsteme Hakkı
- 14- Hakkında Yapılan İhbarın Doğru Çıkmaması Sonucunda Muhbirin Adını İsteme Hakkı
- 15- Süresi Gelen Beyannamelerini Verebilmek İçin Muhafaza Altındaki Defter ve Belgelerini İsteme Hakkı
- 16- İnceleme Sırasında Müşavir ve/veya Avukat Bulundurma Hakkı
- 17- İncelemenin Kanunda Belirtilen Sürelerde Bitirilmesini İsteme Hakkı
- 18- Vergi İnceleme Tutanaklarına İtiraz ve Görüşlerinin Yazılmasını İsteme Hakkı
- 19- Kayıtların İşlenmesi İçin Ek Süre İsteme Hakkı
- 20- Kayıtlarını Yeniden Tasdik Ettireceği Bir Deftere veya İade Edilen Defterine İşleme Hakkı
- 21- Vergi İncelemesinin Bittiğine İlişkin Resmi Bir Yazıyı İsteme Hakkı
- 22- Vergi Mahremiyetine Uyulmasını İsteme Hakkı
- 23- Tutanaktan Bir Nüsha Alma Hakkı
- 24- Mükellefin Rapor Değerlendirme Komisyonunca Dinlenmesi
- 25- Uzlaşma Hakkı
- 26- Dava Açma Hakkı

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

1- Vergi İnceleme Elemanının Kimliğini Görme Hakkı

(VUK 136) Mükellefler, vergi incelemesi yapanların kimliğinin işe başlamadan evvel kendilerine gösterilmesini isteyebilirler.

2- İnceleme Konusunu ve Kapsamını Öğrenme Hakkı

(VUK 140/1) Mükellefler vergi inceleme elemanlarından incelemenin mevzuu hakkında incelemeye başlamadan önce kendilerine açıklama yapılmasını isteyebilirler.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

3- İncelemenin Mükellefin İşyerinde Yapılmasını İsteme Hakkı

(VUK 139/1) Vergi incelemeleri esas itibariyle incelemeye tabi olanın işyerinde yapılır.

4- Zorunlu Sebepler Nedeniyle İncelemenin Dairede Yapılmasını İsteme Hakkı

(VUK 139/2) İş yerinin müsait olmaması, ölüm, işin terk edilmesi gibi zaruri sebeplerle incelemenin yerinde yapılması imkansız olur veya mükellef ve vergi sorumluları isterlerse inceleme dairede yapılabilir.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

5- Defter ve Belgelerini İbraz Etmek İçin Ek Süre İsteme Hakkı

Mükellefler zor durumda kalması nedeniyle defter ve belgelerini istenen sürede **ibraz edemeyecek** durumda ise, **ek süre** verilmesini isteme hakkına sahiptir.

6- Vergi İnceleme Raporlarının Mevzuata Uygun Olmasını İsteme Hakkı

(VUK 140/5) Vergi incelemesi yapanlar vergi kanunlarıyla ilgili kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ ve sirkülere **aykırı** vergi **inceleme raporu** düzenleyemezler.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

7- İşyerinde Yapılan İncelemelerde Resmi Mesai Saatleri Dışında İnceleme Yapılmamasını İsteme Hakkı

(VUK 140/3) Tutanak düzenlenmesi ve inceleme ile ilgili emniyet tedbirlerinin alınması hükmü dışında, işyerinde yapılan **incelemenin** resmi **mesai** saatleri **dışında** yapılmaması gerekmektedir.

8- İncelemenin İşyerinin Faaliyetini Engellememesini İsteme Hakkı

(VUK 140/3) İnceleme esnasında **tutanak** düzenlenmesi ve **inceleme** ile ilgili emniyet tedbirlerinin alınması **işlemleri**, işletmenin **faaliyetlerini** **sekteye uğratmamalıdır**.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

9- İncelemenin Her Safhasında Bilgi Alabilme Hakkı

Mükellef, vergi incelemesinin her safhasında inceleme süreci hakkında inceleme elemanından bilgi isteyebilir.

10- İhtiyati Haciz Sebebine İtiraz Edebilme Hakkı

(6183 sayılı AATUHK 15) Mükellefler haklarında ihtiyati haciz tatbik olunması halinde haczin tatbiki, gıyapta yapılan hacizlerde ise haczin tebliği tarihinden itibaren 7 gün içinde ihtiyati haciz sebebine itiraz edebilirler.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

11- Fiili Envanterin Yapılmasının Gerektirdiği Giderlerin Kendisine Ödenmesini İsteme Hakkı

(VUK 134/2) Fiili envanterin yapılmasının gerektirdiği ve incelemeyi yapan tarafından tasdik edilen giderler Hazinece mükellefe ödenir.

12- El Konulmuş Defter ve Vesikalardan Faydalanma Hakkı

(VUK 144/3) Mükellefler inceleme elemanının gözetiminde, inceleme amacıyla el konulmuş defter ve vesikalar üzerinde incelemeler yapmaya, örnek almaya ve kayıtlar çıkarmaya yetkilidirler.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

13- Arama Kararının Gösterilmesini İsteme Hakkı

Vergi inceleme elemanının gerekçeli bir yazı ile Sulh Yargıcından arama kararı alınmasını istemesi ve Sulh Yargıcının da bu kararı vermesi üzerine mükellef nezdinde arama yapılması sırasında, mükellef Sulh Yargıcı tarafından verilen arama kararının gösterilmesini isteyebilir.

14- Hakkında Yapılan İhbarın Doğru Çıkmaması Sonucunda Muhbirin Adını İsteme Hakkı

(VUK 142) Mükellef ihbar üzerine yapılan aramalarda, ihbarda belirtilen hususların mevcut olmadığına ortaya çıkması halinde, hakkında ihbarda bulunanın adını idareden öğrenebilir.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

15- Süresi Gelen Beyannamelerini Verebilmek İçin Muhafaza Altındaki Defter ve Belgelerini İsteme Hakkı

(VUK 144) Yapılan aramalar sonucunda defter ve vesikaların muhafaza altına alınmış olması, süresi gelen vergi beyannamelerinin verilmesi ödevini kaldırmaz.

Mükellef beyannamesini tanzim için gerekli bilgileri defter ve vesikalardan bu madde hükmüne göre çıkarabilir.

Mükellefin bu husustaki yazılı isteği yetkililerce derhal yerine getirilir.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

16- İnceleme Sırasında Müşavir ve/veya Avukat Bulundurma Hakkı

- Mükellef vergi incelemeleri ile ilgili görüşmelere, defter ve kayıtlarla ilgili olan yetkili SM, SMMM ve YMM veya avukatların kendisiyle birlikte katılmasını sağlamak ya da kendisini temsilen yetkili bir temsilcisini göndermek hakkına sahip bulunmaktadır.
- Mükellefi temsilen gelen kişilerin yasal olarak yetkilendirilmiş olmaları ve temsil belgesinin görüşmeler başlamadan önce inceleme elemanına verilmesi gerekir.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

17- İncelemenin Kanunda Belirtilen Sürelerde Bitirilmesini İsteme Hakkı

(VUK 140/6) Vergi incelemesi yapanların, incelemeye başlanıldığı tarihten itibaren, tam inceleme yapılması halinde en fazla bir yıl, sınırlı inceleme yapılması halinde ise en fazla altı ay içinde incelemeleri bitirmeleri esastır.

Bu süreler içinde incelemenin bitirilememesi halinde ek süre talep edilebilir. Bu talep vergi incelemesine yetkili olanların bağlı olduğu birim tarafından değerlendirilir ve altı ayı geçmemek üzere ek süre verilebilir.

Bu durumda, vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların bağlı olduğu birim tarafından incelemenin bitirilememe nedenleri yazılı olarak nezdinde inceleme yapılanına bildirilir.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

18-Vergi İnceleme Tutanaklarına İtiraz ve Görüşlerinin Yazılmasını İsteme Hakkı

(VUK 145) Mükellefler diledikleri itiraz ve mülahazaların vergi inceleme tutanaklarına kaydedilmesini isteyebilirler.

19-Kayıtların İşlenmesi İçin Ek Süre İsteme Hakkı

(VUK 146) Mükellef arama sonucunda el konulan defter ve belgelerin muhafaza altında olması sebebiyle zamanında yapılamayan kayıtlarını, defterlerin geri verilmesinden sonra 1 aydan az olmamak üzere verilecek uygun bir süre içinde yapabilir.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

20-Kayıtlarını Yeniden Tasdik Ettireceği Bir Deftere veya İade Edilen Defterine İşleme Hakkı

(VUK 146/2) Mükellef dilerse defterlerinin muhafaza altına alındığında işlemlerini yeniden tasdik ettireceği defterlere kayıt ve iadesi halinde iade edilen defterlere intikal ettirebilir.

21- Vergi İncelemesinin Bittiğine İlişkin Resmi Bir Yazıyı İsteme Hakkı

(VUK 140/4) Mükellef inceleme bitince, incelemenin yapıldığını gösteren resmi bir yazı isteyebilir.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

22- Vergi Mahremiyetine Uyulmasını İsteme Hakkı

Mükellef vergi incelemesi sırasında veya sonrasında vergi mahremiyetine uyulmasını isteme hakkına sahiptir ve vergi mahremiyetinin ihlal edildiğinin belirlenmesi halinde ise şikâyette bulunabilir.

23- Tutanaktan Bir Nüsha Alma Hakkı

(VUK 141) Mükellef vergi incelemesi sırasında düzenlenen tutanaklardan bir nüsha almaya ve itirazlarının bulunması halinde bu itirazlarının tutanağa işlenmesini istemeye yetkilidir.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

24- Mükellefin Rapor Değerlendirme Komisyonunca Dinlenmesi

Rapor Değerlendirme Komisyonları gerekli gördüğü durumlarda ya da talepleri üzerine vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar tarafından düzenlenen vergi inceleme raporları hakkında mükellefi dinleyebilirler.

25- Uzlaşma Hakkı

Mükellef, ikmalen, res'en veya idarece tarh edilen vergilerle, bunlara ilişkin vergi ziyai cezalarının (359. maddede yazılı fiillerle vergi ziyasına sebebiyet verilmesi halinde tarh edilen vergi ve kesilen ceza ile bu fiillere iştirak edenlere kesilen cezalar hariç) tahakkuk edecek miktarları konusunda, tarhiyat öncesi ya da tarhiyat sonrası uzlaşma talebinde bulunabilir.

[LİSTEYE DÖN](#)

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellef Hakları

26- Dava Açma Hakkı

Mükellefler ve kendilerine vergi cezası kesilenler, tarh edilen vergilere ve kesilen cezalara karşı vergi mahkemesinde dava açabilirler.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellefin Yükümlülükleri

1- İncelemenin Yapılacağı Yere İlişkin Yükümlülükler

2-İnceleme Sürecine İlişkin Yükümlülükler

3-Defter ve Belgelere İlişkin Yükümlülükler

4- Beyan ve Ödemeye İlişkin Yükümlülükler

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellefin Yükümlülükleri

1- İncelemenin Yapılacağı Yere İlişkin Yükümlülükler

- a. **(VUK 257)** Mükellefler incelemeye yetkili memura müessesenin durumuna göre, çalışma yeri göstermekle ve resmi çalışma saatlerinde memurun müessesede çalışmasını sağlamakla yükümlüdürler.
- b. **(VUK 257)** Mükellefler gerektiğinde, incelemeyi yapanın işyerinin her tarafını gezip görmesini sağlamakla yükümlüdürler.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellefin Yükümlülükleri

2-İnceleme Sürecine İlişkin Yükümlülükler

a. (VUK 257) Mükellefler vergi inceleme elemanının inceleme ile ilgili ihtiyaç duyduğu her türlü izahatı vermek zorundadırlar.

Bu zorunluluk hem iş sahibini, hem de işletmede çalışanları kapsar.

b. (VUK 257) Mükellef incelemeye yetkili olanlar tarafından işletmede VUK'un 134. maddesi gereğince envanter yapılması halinde araç, gereç ve personeliyle bu işlemlerin yapılması için gerekli yardım ve kolaylığı göstermekle yükümlüdür.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellefin Yükümlülükleri

2-İnceleme Sürecine İlişkin Yükümlülükler

c. (VUK 148) Mükellefler vergi incelemesine yetkili kişilerin talep edecekleri her türlü bilgiyi vermek mecburiyetindedirler.

Mükellefler, VUK'un 151. maddesinde belirtilenler hariç olmak üzere, özel kanunlarda yazılı mahremiyet hükümlerini ileri sürerek, bilgi vermektan imtina edemezler.

ç. (VUK 127/c) Mükellef nezdinde yapılan yoklama sırasında kanuni defter ve belgeler dışında, vergi kaybının bulunduğu emare teşkil eden defter, belge, kayıt ve benzeri delillerin tespit edilmesi halinde, mükellefler bunların yoklama yetkisine haiz elemanlarca alıkonulmasına karşı çıkmamakla yükümlüdürler.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellefin Yükümlülükleri

2-İnceleme Sürecine İlişkin Yükümlülükler

d. (VUK 141/2) Mükellefler vergilendirme ile ilgili olay ve hesap durumlarını içeren tutanakları imzalamaktan çekindikleri hallerde, bunların dayanağı olan defter, belge ve kayıtların vergi inceleme elemanınca alıkonulması konusunda zorluk çıkarmamak mecburiyetindedirler.

Söz konusu defter ve belgeler, inceleme sonucunda ortaya çıkan vergiler ve kesilen cezalar kesinleşinceye kadar geri verilmez. İlgililer, bu defterlerin suç delili olmaması şartıyla, her zaman bu tutanakları imzalayarak defter ve vesikaları geri alabilirler.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellefin Yükümlülükleri

2-İnceleme Sürecine İlişkin Yükümlülükler

e. (VUK 144) Yoklama veya arama sonucunda **defter ve belgeler** vergi inceleme elemanınca **alınarak muhafaza altına alınmış olsa dahi**, **mükellef** süresi gelen vergi **beyannamelerinin verilmesi** ödevini yerine getirmekle **yükümlüdür**.

Mükellef beyannamesini tanzim için gerekli bilgileri defter ve vesikalardan inceleme yapanın huzurunda çıkarabilir.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellefin Yükümlülükleri

3-Defter ve Belgelere İlişkin Yükümlülükler

- a. (VUK 172)** Defter tutmak zorunda olan Mükellefler, VUK'a göre tutmak zorunda oldukları defterlerden,
Tasdike tabi olanları zamanında tasdik ettirmek,
Tuttukları defterleri ve bunların dayanağını oluşturan belgeleri usulüne uygun bir şekilde tutmak
ve
İlgili buldukları yılı takip eden takvim yılından başlayarak beş yıl süre ile muhafaza etmek zorundadırlar.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellefin Yükümlülükleri

3-Defter ve Belgelere İlişkin Yükümlülükler

b. (VUK 254) Defter tutmak mecburiyetinde olmayan mükellefler, VUK'un 232, 234 ve 235. maddeleri uyarınca almak zorunda oldukları

- fatura,
- gider pusulası
- müstahsil makbuzlarını

tarih sırası ile tanzim tarihlerini takip eden takvim yılından başlayarak beş yıl süre ile muhafaza etmekle yükümlüdürler.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellefin Yükümlülükleri

3-Defter ve Belgelere İlişkin Yükümlülükler

c. (VUK 256) Mükellefler muhafaza etmek zorunda oldukları her türlü; **defter, belge ve karneler ile vermek zorunda buldukları bilgilere ilişkin mikro fiş, mikro film, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlardaki kayıtlarını ve bu kayıtlara erişim veya kayıtları okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri**, muhafaza süresi içerisinde yetkili makam ve memurların talebi üzerine ibraz ve inceleme için arz etmek zorundadırlar.

Vergi kanunlarına göre tutulan veya düzenlenen ve saklanma ve ibraz mecburiyeti bulunan defter, kayıt ve belgeleri yok edenler, tahrif edenler veya gizleyenler-varlığı noter tasdik kayıtları veya sair suretlerle sabit olduğu halde, inceleme sırasında vergi incelemesine yetkili olanlara defter ve belgelerin ibraz edilmemesi gizleme demektir hakkında VUK'un 359. maddesinde yer alan cezalar uygulanır.

LİSTEYE DÖN

Vergi İnceleme Sürecinde Mükellefin Yükümlülükleri

4- Beyan ve Ödemeye İlişkin Yükümlülükler

- a.** Mükellefler vergi matrahını doğru beyan etmek ve ödenmesi gereken vergileri vadesinde ödemek zorundadırlar.
- b.** 6183 sayılı AATUHK'un 9. ve 11. maddelerine göre; mükellefler vergi alacağıнын güvence altına alınabilmesi için
- istenilen teminatları sağlamaya,
 - teminatı sağlayamamaları durumunda ise kefil göstermeye yükümlüdürler.

LİSTEYE DÖN

TEŞEKKÜRLER

SORU VE CEVAP

İletişim

cumhur.inan.bilen@vdk.gov.tr